

Şehrin Arafızası

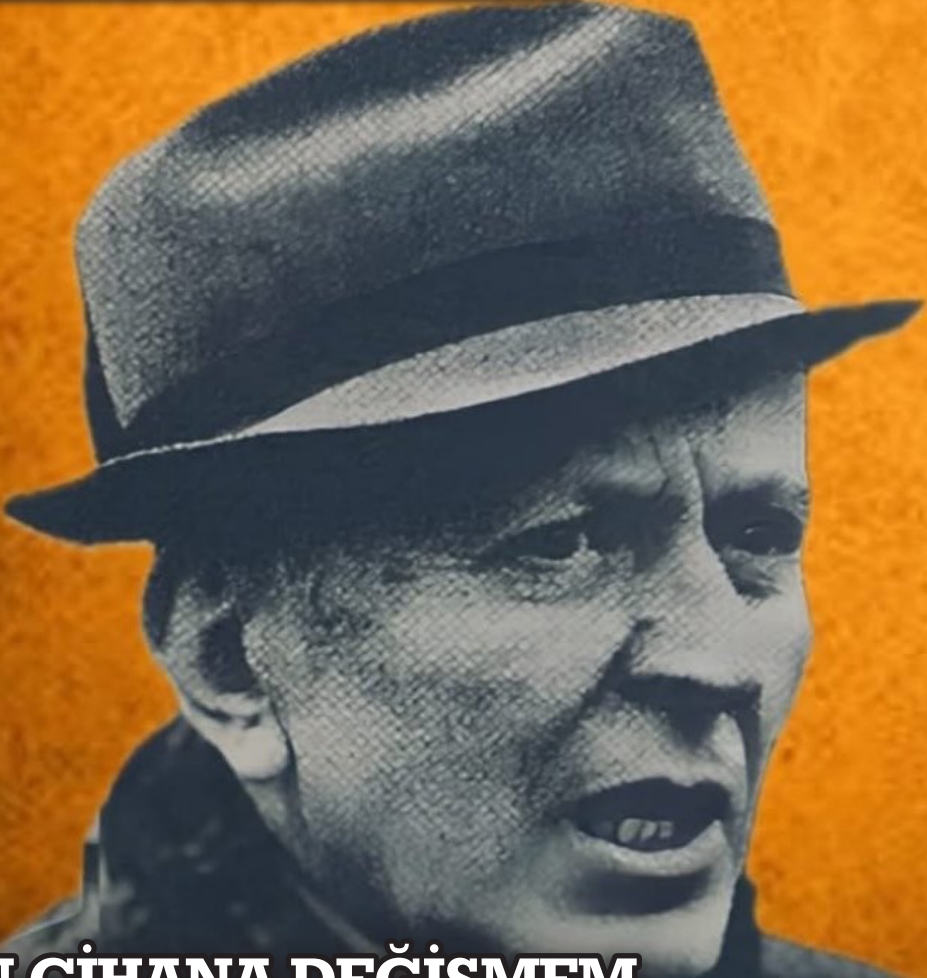
YeniGün GAZETESİ'NİN
ÜCRETSİZ KÜLTÜR-SANAT İLAVESİDİR

CİLT: 7 • SAYI: 24

50. YILA
ÖZEL

HAZIRLAYANLAR: SADIK GÖKCE - ANUŞ GÖKCE

5 KASIM 2025 ÇARŞAMBA

BİN CİHANA DEĞİŞMEM
ŞU ÖKSÜZ TÜRK'LÜĞÜMÜ...

HÜSEYİN NİHAL ATSIZ'I
RAHMETLE ANIYORUZ

EDİTÖRDEN

Bazı insanlar vardır öldükten sonra da unutulmazlar... Yaşadıkları dönemde olduğu gibi ölümünden sonra da sevenleri ve düşmanları vardır.

Bu tür insanların büyük çoğunluğu fikir ve dava adamlarıdır. En büyük özellikleri savundukları fikir için ölmeye hazır olmalarıdır. Bütün ömürlerini savundukları bu dava ve fikri yaymak için harcamışlardır. Bizim ülkemizde de bu tür idealist insanların sayısı bir hayli fazladır.

Ülkemizin adı Türkiye...

Türklerin yaşadığı ülke anlamına geliyor...

Her ne hikmetse Türklerin yaşadığı ve sahip olduğu bir ülkede her dönemde Türklüğü savunmak zorunda hissetmiş bazı düşünürler kendilerini...

Bunlardan birisi de 50 yıl önce kaybettiğimiz Hüseyin Nihal Atsız.

Bütün ömrünü Türk milletine adanmış...

Türk'ün huzur ve refah içinde yaşaması için neler yapılması gerektiği konusunda fikirler geliştirmiş...

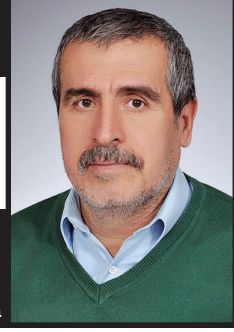
Bu uğurda özgürlüğünden vaz geçip hapishaneye girmeyi göze almış...

Bir Türklük sevdalısı...

Yazdığı romanlarla Türk gençlerine GÖK-TÜRK devletini tanıtmış, Kürşad diye bir kahraman yaratıp gençlere örnek olacak bir kişilik oluşturmuş...

**SADIK
GÖKCE**

sadikgokce@hotmail.com

Türk fikir hayatında önemli bir yere sahip olan, Ziya Gökalp'tan sonra Türkcülük fikrini yine ön plana çıkaran ve savunan bir fikir ve dava adamı Hüseyin Nihal Atsız. Ölümünün 50. Yılında bu büyük dava adamını anmak ve fikirlerini gençlerimize yeniden hatırlatmak istedik. Bu bizim için bir vefa borcu idi. Hocalarımızdan bu konuda yazılar rica ettik. Sağ olsunlar bizi kırmadılar ve bu özel sayıya yazı göndererek Atsız'ın ruhunu sevindirdiler.

Gelen yazılar bizi Atsız için en az iki sayı (belki de fazla) yapmak zorunda bıraktı. Bu benim için sevindirici bir olay oldu.

İlavemizi takip edenler hatırlayacaktır; Ziya Gökalp için dört sayı yapmıştık. Ve bu yazıları daha sonra kitap halinde yayınladık.

Bu tür yazılar bir bakıma benim için tarihi not düşmek anlamı taşıyor. Bu özel sayıyı hazırladığımız Atsız'ın bir sözü var... "Vaktiyle bir Atsız varmış derlerse ne hoş" diye... Biz de "Vaktiyle bir Şehrin Hafızası varmış" dedirtebilirsek ödüllerin en büyüğünü almış olacağız.

Ölümünün 50. Yılında ATSIZ'ı rahmetle anıyoruz.

Mekâmı Cennet Olsun.

İÇİNDEKİLER

•EDİTÖRDEN...

SADIK GÖKCE

•HÜSEYİN NİHAL ATSIZ'IN ROMANCILIĞI

HALE GÜRBÜZ

•DALKAVUKLAR GECESİNİ DİNLE

HÜZEYME YEŞİM KOÇAK

•HÜSEYİN NİHAL ATSIZ VE BOZKURTLAR ROMANI

NAZLI RÂNÂ GÜREL

HÜSEYİN NİHAL ATSIZ'IN ROMANCILIĞI

HALE GÜRBÜZ

Hüseyin Nihal Atsız (12 Ocak 1905- 11 Aralık 1975), Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatının ve Türkçü düşüncenin en önemli isimlerinden biridir. Osmanlı Devleti'nin yıkılış sürecinde dünyaya gelen Atsız, hayatı boyunca dünyada ve Türkiye'de meydana gelen siyasi ve sosyal değişmelere şahit olmuştur. İmparatorluğun tarih sahnesinden çekilmesinin ardından kurulan devletin resmî ideolojisinin, tarih ve kültür anlayışının nasıl olması konusundaki tartışmalara şahit olan ve katılan Atsız, Türk milletinin içine düştüğü buhranlardan tarihe yönelerek çıkabileceğine inanır. Edebi eserin etkisinin ve gücünün farkında olan yazar, tarih disiplininden elde ettiği birikimi kurgusal eserlerinde kullanır ve toplumda bir tarih bilinci oluşturmaya çalışır. Türkçülük/Turancılık görüşlerinin savunucularından olan Atsız, fikir adamlığının yanı sıra başarılı bir şair ve yazar olarak yaşadığı dönemden günümüze kadar etkisini sürdüren bir Türk aydınıdır.

Hüseyin Nihal Atsız'ın eserlerinde dile getirdiği konular kendi fikirleri, yaşantısı ve hayat beklentisi ile bağlantılıdır. Nitekim yazarın eserlerinde ele aldığı konular genel olarak Türkçülük düşüncesinden, Türk milliyetçiliğinden hareketle oluşturulmuştur.

Atsız'ın tarihçiliği, edebiyatçılığı, romancılığı, şairliği, hikâyeciliği Türklük kaygısı gütmektedir. Eserlerinde Türklerin ve Türklüğün korunmasına vurgu yapar. Bütün Türklerin bir çatı altında toplanması bir hedeftir. Onun anlayışında bağımsızlık, birlik, ordu ve askerlik bu hedefe giden yolda önemlidir. (1)

Edebî yazılarındaki mitolojik ve folklorik unsurlar Türk kültürünün geçmişten bugüne devamlılık içinde anlaşılmasına yöneliktir.

Yazar, Dalkavuklar Gecesi (1941), Bozkurtların Ölümü (1946), Bozkurtlar Diriliyor (1949), Deli Kurt (1958), Z Vitamini (1959) ve Ruh Adam (1972) romanlarıyla tanınır. Atsız'ın ayrıca hikâyeleri, şiirleri, tarih ve edebiyat araştırmaları da vardır. Roman, hikâye ve şiirleri pek çok şair ve yazara ilham kaynağı olmuş, kahramanlık temalı şiirleri gençleri etkilemiştir.

Nispeten az sayıda roman içeren külliyatıyla

kendine önemli bir yer edinmiştir. Romanlarında millî değerlere sıkça rastlanan Atsız, kendisinden sonra yazılan ve benzer konuları işleyen eserlere içerik yönünden örnek model olmuştur. Bu da hem roman türünün hem de edebiyatımızın gelişimi açısından önemlidir. (2)

Türk toplumu, tarihi boyunca kendi kültürünü yaşatmak için gerçeküstü unsurlarla şekillenen edebî eserler vermiştir. Bu eserlerin odağında genellikle dinî hoşgörü, savaş ve kahramanlıklar yer almıştır. İslamiyet'in kabulünden önce, kültürel değerlerin korunması ve sonraki nesillere aktarılmasında masal ve destan türleri kullanılmıştır. İslamiyet'in kabulünden sonra hikâye türünden metinler ve gazavât-nâmeler aynı görevi üstlenmiştir. Cumhuriyet döneminden sonra ise tarihî romanlar, Türk kültürünün yaşatılmasında en çok tercih edilen edebî tür olmuştur. (2)

Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatında tarihî roman türü, ulusal kimliğin yeniden inşasında önemli bir rol oynamıştır. Bu bağlamda Nihal Atsız, hem fikir adamı hem de sanatçı kimliğiyle Türkçülük düşüncesini edebiyat aracılığıyla kitlelere ulaştırmayı amaçlamıştır. Atsız, tarihî olayları yalnızca geçmişin bir anlatımı olarak değil, aynı zamanda Türk milletinin karakterini ve ülküsünü yüceltmenin bir aracı olarak ele almıştır. Bu yönüyle onun romanları, tarih ile ideolojinin iç içe geçtiği özgün eserlerdir.

Hüseyin Nihal Atsız, 1941-1972 seneleri arasında altı roman yazmıştır. Bunlardan **Bozkurtların Ölümü**, **Bozkurtların Dirilişi** ve **Deli Kurt** konusunu Türk tarihinden alan romanlardır. Romanlarına hayal gücü ve mizacı kadar tarihçiliği de yansır. **Bozkurtların Ölümü** (1946) ve **Bozkurtlar Diriliyor** (1949) roman-

ları geniş kitlelere tarih ve ülkü şuuru kazandırmıştır. Nihal Atsız'ın milli şuurla yoğurduğu bu romanlarında Türk tarihini oluşturduğu kurguyla tekrar canlandırdığı görülür. **Dalkavuklar Gecesi** ve **Z Vitamini** adlı romanlar hicvin; **Ruh Adam** romanı ise daha çok ruhsal çatışmaların ve çözümlemelerin ön plana çıktığı romanlar olmakla birlikte tarihî ve milli şuurun kendisini hissettirmeye devam ettiği görülür. Fikirleri dolayısıyla, hayatı boyunca mücadele etmek zorunda kalan Nihal Atsız, eserlerine de bu mücadeleyi yansıtarak ve yeni nesle millî ve tarihi şuuru aşılayarak millî terbiyeye hizmet etmiştir.

Daha ziyade tarihî roman türünde başarıya ulaşmış olan Nihal Atsız'ın bu yönünü hazırlayan üç temel sebep vardır:

- 1- Mizacı ve ülküsü,
- 2- İlmî ve kültürel birikimi,
- 3- Şairliği.

Türk edebiyatına roman tekniği, sanat değeri ve konuları bakımından ölmez eserler kazandıran Hüseyin Nihal Atsız, şair, romancı ve tarihçi yönleriyle Namık Kemal'i hatırlatır. Denilebilir ki tarihî roman sahasında Namık Kemal'le görülen ilk örnek, Nihal Atsızın eserleriyle doruk noktasına ulaşmıştır.

Gerçekten onun büyük bir teknik ve araştırmanın ortaya koyduğu gerçekler ışığında kaleme aldığı **Bozkurtların Ölümü** ve **Bozkurtlar Diriliyor** romanları edebiyatımızın tarihî roman türünde verilmiş ender eserlerindendir. Bir tarihî roman yazarında bulunması gereken vasıfların başlıcaları olan millî şuur, coşkun ruh, zengin muhayyile, tarih ve mazi sevgisi gibi özellikler Atsız'da fazlasıyla mevcuttu. Roman sahasında üstün başarı elde etmesinde şüphesiz ki bu vasıfların büyük etkisi vardır. Nitekim **Bozkurtlar**'da Böğü Alp, Kür Şad, Tonyukuk, Urungu; **Deli Kurt**'ta Murat Atsız'dan önemli çizgiler taşırlar. Romanlarındaki tiplerin bazılarını çoğu zaman kendi mizacı ile süslediği görülür.

İkinci sebep olarak ileri sürdüğümüz ilmî ve kültürel birikim ise onun Türk kültür ve medeniyet tarihi üzerine yaptığı çalışmalarıyla oluşmuştur. Özellikle **Türk Tarihinde Meseleler** adlı kitabındaki tespitlerinde millî tarihimize nasıl ilmî ve gerçekçi bir zihniyetle yaklaştığını açıkça göstermektedir.

Üçüncü sebep şiirlerindeki özüdür. Dikkat edilirse şiirlerinin muhtevası ile romanları arasında büyük yakınlıklar görmek müm-

kündür. Meselâ şiirlerini topladığı kitabın adı olan "Yolların Sonu"nun, aynı zamanda Deli Kurt'un son bölümüne ad olarak verilmesi dikkat çekicidir.

Yukarıdaki kısa tetkikten anlaşıldığı gibi Nihal Atsız'ın tarihî romancılığa yönelmesinin altında bu üç temel çizginin büyük yeri vardır. Altı romanından üç tanesi tarihî niteliktedir. Bunlar Bozkurtların Ölümü, Bozkurtlar Diriliyor ve Deli Kurt'tur.

Diğer üç romanından Dalkavuklar Gecesi ile Z Vitamini daha ziyade hicvi bir özellik taşır. Ruh Adam ise derin iç gözlemlere dayanan ve yaşanmış bir hayatın muhasebesi hissini veren bir eserdir. (3)

Dalkavuklar Gecesi, Hüseyin Nihal Atsız tarafından 26 Mayıs 1941'de (5) yazılan ve kısa sürede toplanan bir eserdir. Küçük çapta bir deneme olan ilk romanı Dalkavuklar Gecesi gerçek anlamda bir tarihî roman olmayıp Cumhuriyet devrinin ilk on beş yılının Eti tarihinden alınmış şahıs isimleri altında gizlenmiş siyasi bir hicvidir. Hikâye, Hattı Kraliyetinde geçmektedir. Eserde Yaver Sabba adıyla geçen kişi Cevat Abbas Gürer'dir. Karakterlerin isimleri, temsil ettikleri kişilerin isimlerinin çoğu durumda tersten yazılmasıyla türetilmiştir. Örneğin; Yaver Sabba-Cevat Abbas Gürer, Hekim Teşen-Neşet Ömer İrdelp gibi. (6)

Bozkurtların Ölümü, Nihal Atsız'ın Maltepe'de 13 Nisan 1946'da tamamladığı Göktürk Kağanlığı tarihinden bir bölümü ve Kür Şad Destanı'nı anlattığı romanıdır.

Yazar gençliğe geçmiş devirler içinden millî heyecanlar yaşatmak, tarih sevgisi aşılamak gayesiyle yazdığı ilk iki romanına Türklüğün en saf, fakat ibretlerle dolu dinamik çağı olarak gördüğü Göktürk tarihini seçer. Eski anayurttaki Türk yaşayışından zengin levhalar ve kalabalık bir portreler galerisi içinden işlediği **Bozkurtların Ölümü**'nde Doğu Göktürkler'in iç isyanları, ihanetler, kıtlık ve tabii afetler sonunda düştükleri Çin boyunduruğuna karşı, hayranı olduğu Kür Şad'ın kırk yiğidi ile ayaklanışını ve istiklâl uğrunda hayatlarını feda edişlerini anlatır.

Roman, üniversiteli bir grup gencin bir arada sohbet ederken içlerinden edebiyatçı olanın hikâyeyi anlatmasıyla başlar. Eser, **Bozkurtlar Diriliyor** romanının ilk bölümü niteliğindedir. Yapılan savaşlar ve birleşen boyalar ile Göktürkler oldukça zenginleşirler. Fakat Çin Tang

Hanedanlığı boş durmaz. Çuluk Kağan'ın Çinli hatunu İ-Çin Hatun kağanı zehirler. Yerine geçen yeni kağan Kara Kağan da aynı hatunu alınca içten kınılmalar başlar.

Çuluk Kağan'ın küçük oğlu Kür Şad ve yandaşları baştan beri bu Çinli hatuna karşı kin beslerler. Fakat kağana karşı bir saygısızlık etmek, törelere aykırıdır. Çinli hatunun kardeşi de Türk ilinde çasıtlık (casusluk) yapar ve Türklerin ahlakını bozar.

Zamanla güçsüzleşen Göktürkler Çin'e yapılan son seferde yenilir ve esir düşerler. Uzun yıllar süren esarette Çin'in baskılarına rağmen kimliklerini yitirmeyen Kür Şad ve 40 yandaşı Çin'de ihtilal çıkarırlar. Çin sarayını basarak bağımsızlık arzusunu haykırırlar.

Kür Şad ve 40 çeri, kanlarının son damlasına kadar savaşır ve adlarını tarihe yazdırırlar. Ruhları Tanrı Dağı'na varır ve orada diğer Türk kahramanları beklerler. (4)

Bozkurtlar Diriliyor, Hüseyin Nihal Atsız'ın 15 Nisan 1949'da yazmayı bitirdiği ve Kür Şad'ın ölümünden sonra İkinci Doğu Göktürk Kağanlığı'nın kuruluşu ve Dokuz Oğuz, Tang Hanedanı ile yaşanmış mücadelelerini anlattığı romanıdır. (10)

İlkini devam ettirmek ihtiyacı ile kaleme aldığı ikinci romanında, Göktürkler'in verdikleri elli senelik büyük mücadele sonunda Çin esaretinden kurtuluşlarını destanlaştırır. Atsız'ın bu iki romanı, yaygın ve sürekli bir tesir yaratmış, Türkçü duygunun birer klasiği olma durumuna yükselmiştir.

Deli Kurt, Hüseyin Nihal Atsız tarafından 1958 yılında yazılmış roman, Osmanlı İmparatorluğu'nda geçen bir olayı konu alır. (7)

Deli Kurt, Osmanlı tarihinde Yıldırım Bayazıt'tan sonra "Şehzadeler Kavgası" diye anılan devrin tarihî bir romanıdır. Atsız bu üçüncü romanında, Osmanlı tarihinin "Fetret Çağı" diye anılan Ankara bozgunundan sonraki şehzadeler mücadelesi devrinin buhranlarla sarsılan zemini içinde, Yıldırım Bayezid'in şehzadesi İsa Çelebi'nin meğhul oğlu Deli Kurt'un talihsiz hayat macerasını anlatır.

Şehzadeler arasında süren ve tafsilatı henüz yeterince aydınlanmamış bulunan çarpışmada Yıldırım'ın oğulları hayat ve taht mücadelesinin örneğini vermişler ve birbiri ardınca hayata veda ederek meydanı içlerinden birisine bırakmışlardır. Bunlar arasında en talih-sizi ve hayatı en az bilineni İsa Çelebi'dir. Deli Kurt, İsa Çelebi'nin meğhul bir oğlunun dra-

midir. Bu dram daha sonraki asırlarda daha büyük bir şiddetle sürüp gidecek ve yüzlerce şehzadenin hayatına mal olacaktır.

Fetret Devri'nde taht adaylarından bir tanesi olan İsa Beğ, gücünü kaybetmeye başlayınca hanımı Bala Hatun'u, adamlarından bir tanesi Çakır'a emanet eder ve onu kaçırmasını ister. Çünkü Osmanlı geleneklerine göre taht kavgalarında sadece kişi değil onun soyundan gelen herkes öldürülmektedir ve Bala Hatun da hamiledir. Çakır başarı ile Bala Hatun'u kaçırmaz ve süt annesinin yanına yerleştirir. Yıllar geçer, Çakır bir sipahi olmuştur ve süt annesinin yanına gider. Süt annesinin yanına gittiği zaman Bala Hatun'un, İsa Beğ'in ölümünden kısa bir süre sonra öldüğünü öğrenir. Bu sırada İsa Beğ'in oğlu Murad büyümüştür. At kullanışı, hareketleri yüzünden kendisine "Deli Kurt" lakabı takılmıştır. Murad, 16 yaşındaki Osmanlı Ordusuna girer kısa bir süre sonra da sipahi olur. Çakır onun yanından hiç ayrılmaz. Murad aynı zamanda evlenmiştir. Kısa süre sonra Gökçen Kız adında bir efsane duyar ve bu dikkatini çeker fakat sonradan öğrenecektir ki bu bir efsane değildir. Gökçen Kız'ın gözleri ışık saçıyordu, gözlerine bakan ise ölüyordu. Taş ile yağmur yağdırıyordu. Murad bu efsaneden etkilendiği gibi gerçek olduğunu görünce Gökçen Kız'dan tamamen etkilenir. Başından savaşlar geçer. Aynı zamanda 4 tane kız çocuğu olur. En sonunda Çakır'ı ve savaşlarda hep sırt sırta durduğu birlikte yetiştiği Evren'i kaybeder. Hızla yükselmektedir. Padişah İkinci Murad ile de yaklaşır ve kader onu Osmanlı İmparatorluğuna sürükler. Kısa bir süre sonra da İsa Beğ'in oğlu olduğunu, bir şehzade olduğunu, Bir Osmanoğlu olduğunu öğrenir fakat bir şey yapmaz. Bir oğlu olur ve ona İsa adını verir. Bir sefere daha çıkar ve döndüğünde ne ailesini ne de Gökçen Kız'ı bulabilir. Çünkü sel felaketi tüm sevdiklerini Deli Kurttan almıştır. Deli Kurt her şeyi bırakır ve gider.

Romanda görülen parlak bakışlı, gözlerine bakılamayan kız, hayalî bir tip değildir. Zamanımızda Muğla köylerinden birinde böyle bir kız yaşamıştır ve belki de hâlâ yaşamaktadır.

Z Vitamini, Hüseyin Nihal Atsız tarafından 1959'da yazılan onun çok bilinen tarihî romanlarından farklı olarak bilim kurgu ve hiciv (toplum eleştirisi) türünde yazılmış kısa romandır.

"Z Vitamini", insanların karakterini ve zekâ-

sını değiştiren bir vitaminin bulunmasıyla başlayan olayları anlatır. Bilimsel bir keşif gibi başlayan bu gelişme, toplumun yapısını tamamen değiştirir. Nihal Atsız, bu kurgu üzerinden ahlâk çöküşünü, yozlaşmayı ve insanlığın kimliğini kaybetmesini eleştirir.

Bir bilim insanı, insan zekâsını olağanüstü düzeyde artıran "Z Vitamini" adlı bir madde keşfeder. Başlangıçta bu buluş insanlık için büyük bir umut olarak görülür: hastalıklar çözülecek, savaşlar bitecek, dünya daha iyi bir yer olacaktır. Fakat kısa sürede işler tersine döner.

*İnsanlar daha zeki oldukça bencilleşir,

*Ahlaki değerler çöker,

*İnsanlık duygusu yok olur,

*Toplum karmaşaya ve çürümeye sürüklenir. Sonunda, insan zekâsını "yükseltmek" için yapılan bu girişim, insanlığın sonunu hazırlar. "Z Vitamini", Atsız'ın genellikle tarihî kahramanlık temalarından ayrılan tek bilim kurgu nitelikli eseridir. Toplumsal eleştiri yönü ağır basar; yazar, akıl ve bilimin maneviyatla dengelenmediğinde insanlığı yok edeceğini savunur.

Ruh Adam (1972) romanı insanın iç dünyasına yönelik tahlilleriyle dikkat çeker. Atsız'ın olgunluk dönemi eseri olan Ruh Adam tarihî romanın sınırlarını aşarak felsefî ve psikolojik boyutlar kazanır. Romandaki başkahraman Selim Pusat, yazarın düşünce dünyasını temsil eden bir figürdür. Eserde gerçek ile düş, geçmiş ile şimdi iç içe geçmiştir. Böylece Atsız, Türkcülük ideali ile bireysel varoluş sorununu bir arada ele alır. Ruh Adam, bireyin ülküsü uğruna yaşadığı yalnızlık, iç çatışma ve ruhsal çözülmeye gibi temalarıyla Türk edebiyatında özgün bir yere sahiptir.

Eski Türkçe bir yapıtın anlatımıyla başlayan roman, Cumhuriyet'in kurulduğu yıllardaki bir subayın öyküsüdür. Romanın kahramanı Selim Pusat, çıkarıldığı mahkemede bağluluk yeminini daha önce padişaha yapan ve şimdi Cumhuriyet'e bağlanan subayların nasıl olup da Osmanlı'yı bu kadar çabuk terk edebildiğine hayret eder.

Atsız ömrünün son yıllarında düştüğü yalnızlık duygusu içinde ideal peşinde geçmiş hayatının romanını da yazmak ihtiyacını duydu. Ruh Adam diye adlandırdığı bu son romanda Selim Pusat adlı idealist subayın şahsında kendini anlattı.

Roman, evli olduğu halde başka bir kadına

âşık olan Yüzbaşı Burkey'in çektiği acıları anlatarak başlar. Romanın kahramanı, Yüzbaşı Selim Pusat'tır. Selim Pusat, arkadaşı Şeref ile kralcı olduğunu gizlemez. Bu yüzden arkadaşısı Şeref ile Harbiye'den son sınıfta çıkarılırlar. Davalar süresince suçsuz oldukları anlaşılabilirse bile rütbeleri söktürülmüştür. Selim Pusat ve arkadaşı ikişer yıl hapis cezasına çarptırılır. Selim Pusat'ın eşi Ayşe Pusat ise, bu olaylar sonrası bakanlık emrine alınır. Selim Pusat ve ailesi bu yıllarda çok yokluk çeker. İki yıllık hapis cezasını bittiğinde yakın arkadaşı Şeref, intihar eder. Yıllar geçer ve Ayşe Pusat görevine iade edilir. Girdiği bir sınıfta, eski öğrencileri olan Aydınlı ve Nurkan'ın yanı sıra Güntülü adında bir kızla tanışır, terbiye, çalışkanlık ve kültürlü olmalarıyla Ayşe Pusat'ın dikkatini çekerler.

Hayatını askerliğe adanmış Selim Pusat, bir gece garip sesler duymaya başlar ve iki kişi ile tanışır. Birincisi, Leyla Mutlaktır, diğeri ise Yektir. Leyla Mutlak, kendisini Osmanlı tahnının vârisi olarak tanıtır. Selim Pusat, Leyla Mutlak'ı gece vakti olduğu için eve bırakır fakat bu onu son görüşü olmayacaktır. Selim Pusat, eşi Ayşe Pusat vasıtası ile Aydınlı, Nurkan ve Güntülü ile tanışır. Günler geçtikçe Güntülü'ye karşı bir zaafı oluşur. Bir gariplik vardır, bir unutkanlığın ızdırabını yaşamaktadır. Arkadaşı Şeref, bir gün Selim Pusat ile konuşur ve bu ızdırabın sebebini anlatır. Kitaba göre; Selim Pusat, Tanrıcut Mete'nin ordusunda bir subaydır. Mete, kendisine sevgilisini oklamasını emreder fakat Selim Pusat bunu yapamaz. Oklanmayan sevgili ise Güntülü'dür. Bu olaylar sonrası Selim Pusatta gariplikler başlar. Bir gece, rüyasında mahkemeye çıkarılır. Kendisine şahit olacak kimse yoktur. Kendisi ile kaderi benzeyen Yüzbaşı Kubudak ile savaşmasına karar verilir. Vuruşmanın galibi Kubudak olur. Selim Pusat, duvarda bulunan gençlik resminden inerek yok olur. Ayşe Pusat'a bir not ile veda eder. (8)

Atsız, bu kitapta Türk Ülküsü'nün öneminden bahsetmiştir. Eskilerden günümüze bilgi vermiştir ve şu an yabancılara karşı bir özenme olduğunu yazmıştır.

"Tek başına Avrupa'ya dalan ve yüzyıllarca tek başına bütün Avrupa milletlerine karşı Allah'ın adını savunan Asya arslanları zaman zaman gaffet uykusuna dalmışlar, fakat sonra sıçrayıp şahlanmışlardır. Bu seferki dalgınlık biraz tehlikeli gibi görünüyor. Çünkü içinde

bir de yabancıya hayranlık unsuru var. Tehlikeler nereden gelirse gelsin, ne kadar büyük olursa olsun, tek çare ve tek ilacı Türk ölküsüdür.” (9)

Nihal Atsız'ın romanlarında dil ve üslup, sade fakat etkileyici bir karakter taşır. Osmanlıca unsurlardan uzak durarak Türkçeyi açık, akıcı ve yer yer destansı bir biçimde kullanır. Anlatımında çoğu zaman epik ton, kahramanlık vurgusu ve millî duyarlılık öne çıkar. Betimlemelerde bozkır, dağ, at gibi unsurlar Türk kimliğinin sembolleri hâline gelir. Kahramanların konuşmaları didaktik nitelikte olup, çoğu kez ahlâkî ve ideolojik anlamlar taşır.

Atsız'ın roman kişileri idealize edilmiş tiplerdir. Onlar, bireysel arzularını millet menfaatine feda eden, disiplinli ve inançlı insanlardır. Kadın karakterler ise sayıca az olmakla birlikte sadakat, erdem ve yücelik sembolü olarak çizilmiştir. Bu kahraman tipi, Atsız'ın milliyetçi dünya görüşünün edebî bir yansımasıdır. Nihal Atsız'ın romancılığı, tarih – ideoloji – estetik üçgeninde şekillenen özgün bir yapıdır. O, romanı bir sanat eseri olmanın ötesinde, millete hizmet eden bir fikir vasıtası olarak görmüş; bu yönüyle Türk düşünce ve edebiyat tarihinde kendine özgü bir yer edinmiştir. Atsız'ın romancılığı, Türk edebiyatında milliyetçi tarihî roman geleneğinin en güçlü örneklerinden biridir. Onun eserlerinde tarih, yalnızca bir geçmiş tasviri değil, Türk kimliğini yeniden inşa etmenin aracıdır. Atsız, tarihî olaylardan hareketle Türk milletinin bağımsızlık idealini, kahramanlık ruhunu ve ahlâk

anlayışını yüceltmıştır.

Sonuç olarak Nihal Atsız, Türk romanında hem tarihî bilinci güçlendiren hem de ideolojik yönü belirgin bir edebî gelenek oluşturmuştur. Onun eserleri, yalnızca bir dönemin ürünleri değil, aynı zamanda Türk düşünce tarihinin kültürel hafızasını taşıyan metinlerdir.

Kaynakça:

- 1- <https://turkmaarifansiklopedisi.org.tr/at-siz-huseyin-nihal>. Erişim tarihi: 15.10.2025.
- 2- <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkusbed/issue/19562/208457>. Erişim tarihi: 9.10.2025.
- 3- <https://www.siiirparki.com/atsizadair3.html>. Erişim tarihi: 30.09.2025.
- 4- Atsız, Bozkurtların Ölümü, İrfan Yayınevi, İstanbul, 1997, ISBN 975-371-054-2, s. 435
- 5- Hüseyin Nihal Atsız, Bütün Eserleri, C. 9, s. 82.
- 6- Küçüktepe, Furkan (Temmuz 2016). "Dalkavuklar Gecesi". Tarih Kritik, 4.
- 7- Atsız (2011). Deli Kurt: [roman] (52. baskı). İstanbul: Ötüken. s. 246. ISBN 9789754378016.
- 8- "Ruh Adam Romanı Üzerine Bir Tahlil Denemesi". www.nihal-atsiz.com. 22 Nisan 2016 tarihinde kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 11.10. 2025.
- 9- Atsız, N. (1972). Ruh Adam. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- 10- Atsız, N. (1949). Bozkurtlar Diriliyor. İstanbul: Orhun Yayınları.

ACZİMİN GİRYESİ

Ahmet
Sevgi

ایده آلت انسانلر هدفه آتلی ده قوشر آتسزده
شهرت آفتدر، بزم کوکلمز آدلی ده ده کل، آدسزده

İDEALİST OLMAK

İdealist insanlar hedefe atlı da koşar, atsız da,
Şöhret âfettir, bizim gönlümüz adlıda değil, adsızda.
(Ahmet Sevgi)

DALKAVUKLAR GECESİNİ DİNLE

Ey kadın Tanrıların en şanlısı Arınna!
Senin güzelliğini görtünce oldum
ahmak,

Ey kadın Tanrıların en yücesi Arınna!
Feda olsun uğruna bütün bal anları,
Senin sevginle bütün ham erikler kızarsın.
Kahvaltın olsun bütün yumurta sarıları,
Beni de al, ye desem buna belki kızarsın"

Yukandaki muhteşem şiir, Hattilerin büyük şairi Cüce İrdaş'dan (Dalkavuklar Gecesi, Baysan Basım ve Yayın Sanayi, İstanbul, s. 34)...

Nihal Atsız'ın "Dalkavuklar Gecesi, Z Vitamini" eserleri, benim için ayrıcalıklı olanlardan. Türk Edebiyatı'nın önemli şahsiyetlerinden Ahmet Kabaklı bu kitapları için şunları söylüyor: "Dalkavuklar Gecesi" adlı satirik romanına gelince 1941 yılında basılmış olup, tek parti devrinin, "Şefler" etrafında toplanan, kendi çıkarları peşinde koşan aydın ve yöneticilerini yerden yere vuran bu eser, yazarın bir cesaret örneğidir. Nitekim çok derin akisler yapmıştır. Pek çoklarının Atsız'a düşman olmasında bu eserin payı da olduğu şüphesizdir. Ziya Paşa'nın "Zafernâmesi'den" sonra, çok güçlü bir "rical hicvi" örneği de bu Dalkavuklar Gecesi'dir." (Ahmet Kabaklı, Türk Edebiyatı, cilt: III, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, 2002, sh.712-713)

Şair Yazar Eğitimi Nihal Atsız'ın (1905-1975) fikir dünyası hakkında farklı görüşler, eleştiriler olabilir ama zor zamanlarda konuşan ve inancının bedelini misliyle ödeyen istisnâ şahsiyetlerdendi. Günümüzde böyle samimi, ülkü sahibi dik duruşlu insanlara rastlamak epeyce güç görünüyor. Kim muktedirleri hakıyla layıkıyla eleştirebilir:

Kuvvetli bir yergi ve ironinin yer aldığı, bu iki eserinden de bazı renkli alıntılar paylaşmak istiyorum:

"Cüce İrdaş'ın yeğeni askere alınmıştı. Bu büyük şerefte dolaylı İrdaş sevinç ve övünç duyuyordu. Bununla beraber yeğeninin krala daha çok hizmet edebilmek için başka bir vazifede kullanılması gerektiğini unutmuyor-

**HÜZEYME
YEŞİM
KOÇAK**

du. Bunu bildirmek için kraldan söz istediği zaman vatanperverâne bir heyecan içindeydi: -Kral Hazretleri! Yenilmez ordunuz bugün hain ve vahşi Kaskaları tepelemek için yola çıkıyor(..) Bugün savaşa çıkacak ordu da öyle bir genç var ki Kaskaları yok etmek ateşiyle yanıyor. Fakat bu genç öyle bir sadık kulunuzdur ki onun buradaki varlığından sizin için daha çok istifade edilebilir. Zaten bu yüce ordunun içinde bir kişinin eksik veya artuk olmasından ne çıkar ki. Hâlbuki bu genç çiçek yetiştirmekte eşsiz bir ustadır. Sarayın bahçesinde çalışarak kralımızın gönlünü açacak çiçekler yetiştirirse daha iyi olmaz mı? Bunun askerlikten alınarak saray bahçesinde bir vazifeye az bir aylıkla tayin edilmesini rica ederim. Bu genç benim yeğenim Nittahabas'tır.

Kral sadık vezirinin bu ricasını kabul etti. İlânasam da aynı şekilde askere alınmış eniştesi için aynı şeyleri söyleyecekti. Fakat Cüce İrdaş'ın arkasından aynı isteği yapmak hoş olmaz diye düşündü. Her şeyin pundunu bulmaya alışık olduğundan Yamzu'ya (Kralın sevgilisi olur) yanaştı. Eniştesi, kadın çizmesi yapmakta çok usta olduğu için kendisine en sık çizmeler yapılması gerekliliği, bunun vatan askerlikten daha büyük bir hizmet teşkil ettiğini anlattı. Yamzu'nun araya girmesiyle kral, çizmeciyi de ordudan çıkarıp saraya aldı. Hekim Ziza'nın ise kayınlacak üç tane kayıncısı vardı. O, bu üç kişinin askere gitmesinde tıbbi ve sıhhi bakımdan tehlikeler görüyordu. Tanrılar korusun, bu üç hastanın orduda bulunuşu bir bozgunluğa bile sebep olabilirdi. (...)

Böylelikle ordunun sefere çıkması için yapılan son toplantıda her şey halledilmiş bulunuyordu. Zaten biraz daha gecikirse ordu sayısının epey azalacağını sezen başkumandan da çatık bir yüzle kralı selamlayarak geçit resmi için izin verilmesini istemişti. (Dalkavuklar Gecesi

S. 62-63)

Bakın bazı memleketlerde ne güzel ne hayırlı işler yapılıyor.

"Amerika'dan, ömrü uzatan, sağlık için elzem olan, bütçenin yarısını verdiğimiz Z Vitamini'nden yılda 9500 tane almak da" bunlar arasındadır. Hüseyin Nihal Atsız'ın "Z Vitamini'nden" (edebî) darbeleri vuruşlar:

"Aziz Şefim! Siz yeryüzündeki şeflerin en başta gelenisiniz.(...) 1961'den beri 39 yıldır, aralıksız başkanlık etmeniz adınızı ebedileştirmiş ve sizi yalnız vatanımızın değil, bütün insanlığın şefi haline getirmiştir. Bunun içindir ki artık size Millî Şef değil, Beşerî Şef denilmek lazımdır. Çünkü millî olmak geri bir şeydir. Hâlbuki siz o kadar ilerisiniz ki, sizden daha ileri olmanın imkânı da, ihtimali de yoktur. Evet, siz bütün beşeriyetin şefisiniz! Beşeriyet sizden idare, akıl, fazilet, dehâ, siyaset, ilim, fen, sanat, viyolonsel, herşey, herşey öğrenecektir. Ricam şu ki, Beşerî Şef unvanını lütfen ve tenezzülen kabul buyurunuz."

Beşerî Şef'e yapılan teklifler arasında "büyük ve asrı bir üniversite açarak cihanın ve yurdun en büyük mütehassıslarını buraya getirerek ve ilmin bütün gizli ve bilinmedik taraflarını açığa çıkaran bir üniversite kurulması" teklifi de vardır. "Beşeriyeti şenlendirecek bu üniversitenin ismi 'Şengül Üniversitesi' (mesela ben oradan mezunumdur. H.Y. K.) olacaktır. Üniversitenin profesörlerinden bazıları şunlardır:

"Profesör Behçet Kemal Çağlar edebiyat, folklor, şiir, tekerleme ve kömür mühendisliği kürsülerini dolduracak; bilhassa mevlût neveleri üzerinde serbest konferanslar verecektir. Zonguldak Maden Okulunda ilk, Londra cadelerinde orta, Millet Meclisi koridorlarında da yüksek tahsilini yapmış işsiz bir profesördür. Her ay bir cilt şiir yazmaktadır.

Profesör Hamit Ongunsu tarih derslerini okutacaktır. Bilhassa Girit tarihiyle Türk-Bizans iş birliği konuları üzerinde duracaktır. İstanbul'un 500'ncü istilâ yılında, İstanbul Üniversitesinde yapılan törende yalnız onun konferansı Patrik Athenegoras Hazretlerinin hoşuna gitmişti. Pek değerli ve kitapsız bir ilim adamımızdır. (...)

Profesör Nadir Nadi, idare kürsüsünü dolduracaktır. Kendisi bu dersin bilhassa (maslahat idaresi) kısmında mütehassıstır.

Profesör Metropolit Yakovas; İslâm dini, fıkıh, kelim, tefsir ve hadis okutacak; böylelikle

bizde şimdiye kadar ihmal edilmiş ve softalar elinde kalmış ilahiyat bilgisine yeni bir yön verecektir. Kendisi 'Nurlu Ufuklar' adlı ölmez eserinde İsa'nın hem Allah, hem de Allah'ın oğlu olduğunu çürütülmez delille ispat etmiştir. (S. 93-94)

Değerli Yöneticilerimiz, "mürteci ve faşist isimler taşıyan bazı subayların emekliye sevk edildiği" ordumuz hakkında bilgi almak istemektedir. O dönemde "24 zırlı kolordumuz" varmış. Kulak misafiri olduğumuz konuşmaların bir kısmı şöyledir:

"Bu zırlı kolorduda kaç tankımız var?"

-Aziz şefim! Fazla sayıda tank hareket serbestliğine engel olduğundan kasten tank sayısını azalttık. Her kolorduya 10 tank verdik. Gerçi tank sayısı azaldı, ama idareleri o kadar kolaylaştı ve hareketleri öyle çevikleşti ki sormayın gitsin! En değerli generallerimizden olan, Birinci Zırlı Kolordu Komutanı Korgeneral Mişon Küpdoldurur, bu hafif kuvvetle kaçmanın fevkalâde kolaylaştığını geçenlerde bana sevinç gözyaşları arasında anlattı.

"Kaçmak mı? Kaçacak mıyız?"

-Hayır, söz gelişi öyle söyledi. Yani düşmanı aldatmak için plânlı geri çekilmeler yok mu, işte onlardan birini yapacağız. Hani Birinci Cihan Savaşında Rus dostlarımız Moskova'ya kadar kaçarak Almanları nasıl aldatmışlardı; hatta mahsus 4. 000. 000 askerlerini de

esir olarak bırakmışlardı; işte biz de öyle yapacağız. Böylece düşmanlarımızı aldatarak onların başkentine gireceğiz. Bundan başka düşmanlarımızı aldatacak bir şey daha yaptık. Her tankın içine bir tuğgeneral, yardımcı olarak da birer albay tayin etti. Tank şoförleri hep binbaşı, erat da yüzbaşı ve teğmenlerden mürekkep... Bu kadar profesyonel bir takım İngiltere'de bile yoktur(...) Hava ordumuz ise dünyanın birinci ordusudur. Çünkü başka devletlerin hava orduları hep tepkili olduğu için 1000 kilometre hız havacıları sersemletiyor. Biz ise sersemliği önleyecek tedbiri bulmakta gecikmedik. Meksika'dan ve Çin'den biraz kullanılmış uçak alarak bunları tamir

ediyor ve bir temiz boyattıktan sonra orduya veriyoruz. Bunlar 300-400 kilometre yapıyorlar. Bu sayede havacılarımız sersemlemiyor. Sersemliğin ne olduğunu siz şefimiz çok iyi bilir: Bir defa motosiklete binmişlerdi. Vagotonileri tuttuğu için hemen durdurdular. Beşerî Şefin dayanamadığı hızı başkaları mı dayanacak? Biz de bunu düşünerek tedbirlerimizi almış bulunuyoruz. Ordumuzun 120 uçağından 119 tanesi 300-400 kilometre hızla her an vatan göklerini her türlü düşmana ve Suudi Arabistan'dan gelen çekirgelerle karşı bekliyor. 600 kilometre yapan bir uçağıımızı ise uçurmuyoruz. Onu saklıyoruz. Fakat bu bir devlet sırrıdır. Söyleyemem."

Bu arada donanma da lağvedilmiştir. Savunma Bakanı durumu şöyle izah eder:

"Efendim, beni deniz tutuyor da onun için donanmayı lağvettim. Zaten ordumuz Ruslarla dost olduğu için onlardan taarruz beklemiyoruz. Komşumuz İran henüz şahın evlenmesi meselesini halledemediği için donanma yapacak vakit bulamadı... Küçük komşumuz Irak'la, mini minicik yaramaz sevimli komşumuz Suriye'nin donanmaları yoktur. Kibar komşumuz Bulgaristan'ın bir donanması varsa da bu donanma Rusya'nın emrinde olduğundan bize zarar vermeyeceği muhakkaktır. Asil dostumuz Yunanistan'ın 'donanması ise bizim donanmamız sayılabilir. Athenagoras Hazretleri, Yunan donanması varken ayrıca bir de Türk donanması bulundurmaya lüzum olmadığına dair bana çok müspet teminat

verdi" (S. 99- 100)

Fakat görüş ayrılıkları her zaman bulunacaktır. Başbakan yardımcısı Ahmet Emin Yalman'la Beşerî Eğitim Bakanı Falih Rıfkı Atay'ın arası açılmıştır. Başbakan yardımcısı ona "...Komünist, dinsiz!.." diye bağırır. Beşerî Eğitim Bakanı da "Yıkıl ordan, mandacı!" diye tepki verir. Gerisini kitaptan okuyalım: Beşerî Şef ayağa kalktı. Ahmet Emin'e dönerek:

"Yalmanım!.. Bak, bana hiç haber vermemiştin... Ne zamandan beri mandacılık ediyordun? Mandıra mı işletiyorsun? Manda sütünün peyniri iyi olur diyorlar. Ne dersin Pavlâki?"

Sağlık Bakanı Palâki Özoğuzer, çatallanmak üzere olan meseleyi tatlıya bağladı. Doktor olduğu için ömrü uzatan "Z" vitaminlerinin bazen âni ve geçici hafıza kayıpları yaptığını biliyor, fakat bunu kimseye söyleyemiyordu. Beşerî Şefe cevap verdi:

"Evet aziz şefim! Ahmet Emin Yalman arkadaşımız mandıra işletiyor. Zaten kazançlı bulunduğu takdirde işletmeyeceği müessese yoktur. İki bin yıldan beri karışmamış safkan bir Yahudi ailesine mensup olduğu için kendisinde ticari kabiliyet son derece gelişmiştir. Şimdi kendisi mandıra sütünden, görülmedik derecede güzel bir peynir yapmak için teşebbüse geçmiş bulunuyor. Mandırasında Çıfır

kanını... Şey..... Peynir kazanı diyecektim, evet peynir kazanını kaynatmıştır, iş yalnız mayaya bulmaya kalmıştır. Onu da buldu mu mesele tamamdır." (Z Vitamini, S. 96-99)

Bir ilgi alanı da denizler olan İnsaniyetli Şefin, 2000'li senelere uzayan müthiş projesi ise şudur:

"Merhametli Şef, balık neslinin soğuktan yok olmaması için denizleri ısıtmaya karar vermişti. Beşeristanın kıyı şehir ve köylerinde oturan herkes günde üç defa denize birer tenekte kaynar su dökecekti. Böylelikle denizin soğuğu azalacak ve balıklar ölümden kurtulacaktı.

Beşerî Eğitim Bakanı bu tarihî hadise için ortaokul ve liselerde konferanslar verdirip kompozisyonlar yaptıracağını ve bilhassa lüferin fazileti hakkında bir piyes yazdıracağını müjdeledi." (S. 132)

Yardım çağrıları, yıkılan manevi değerlerin çığlıkları, ezilen insanlık...

Mesele şahıslar, partiler, dönemler de değil belki; devasa sorunlarımızın, müzmin hastalıklarımızın katlanarak derinleşerek ve ağırlaşarak devamı... Habis bir çember içinde dönüp durmamız. Karanlık bir gecenin sürmesi belki de...

Edebiyatımızın müstesna isimlerinden Nihal Atsız'ı da Ahmet Kabaklı'yı da sevgiyle saygıyla anıyoruz. Ruhları şad olsun.

GÜLİSTAN'IN GÖLGESİNDE

AHMET SEVGİ

معشوق هزار دوست را دل ندهی
و کرمی دهی آن دل بجدايي بنهی

*Bin dostlu maşuka gönül verme sakın.
Verdin mi o gönlü hicrana atarsın.*

(Şeyh Sâdî)

KİM DOST KİM DÜŞMAN?

*Dostu çok olanlarla sakın dost olma, hayır gelmez,
Üzerler seni, çünkü onlar kim dost kim düşman bilmez.*

(Ahmet Sevgi)

HÜSEYİN NİHAL ATSIZ VE BOZKURTLAR ROMANI

**NAZLI
RÂNA
GÜREL**

Anlarsın ki... Gönülünde atana verdi-
ğin değer,
Bu dünyada kendine kıymet biç-
mekmiş meğer

2025 yılında ölümünün 50. Yılıni idrak ettiğimiz Nihal Atsız, Türkolog, düşünür, şair, yazar, öğretmen kimliği ile sonraki nesiller üzerinde çok önemli etkileri olmuş değerli bir isimdir. 1922 yılında Askeri Tıbbiye 'ye öğrenci olarak girmiş Ziya Gökalp'in cenazesinde Türkçülük karşıtı olan öğrencilerle çatıştığı için cezalandırılmış, Arap asıllı bir teğmene selam vermediği gerekçesiyle de 3. Sınıf öğrencisi iken Askerî Tıbbiye 'den atılmıştır.

1926 yılında İstanbul Üniversitesi (Darülfünunu) Edebiyat Fakültesi'nin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne ve üniversitenin yatılı kısmı olan Yüksek Muallim Mektebi'ne kaydolur. Türkiyat Mecmuasında yayınlanan bir yazısı ile o yıllarda Edebiyat Fakültesi'nin de dekanı olan Fuat Köprülü'nün dikkatini çeker ve 1931 yılında Fuat Köprülü Atsız'ı asistan olarak İstanbul Üniversitesi'ne alır. Atsız'ın Tahsin Banguoğlu, Nihat Sami Banarlı, Pertev Naili Boratav, Orhan Şaik Gökay gibi sınıf arkadaşları da bilim ve kültür dünyamıza çok önemli katkılar sunan isimlerdir. 1931 yılının Mayıs ayında da Atsız Mecmuayı çıkarmaya başlar. Mehmet Fuat Köprülü, Abdülkadir İnan, Zeki Velidi Togan gibi devrinin nemli, idealist isimlerinin de yer aldığı Dergi, devrinde sanat, düşünce, bilim alanında bir çığır açmış, Cumhuriyet Dönemi Türkçülük akımında başı çekmiştir. 1933 yılında Fuat Köprülü'nün dekanlıktan ayrılması üzerine Nihal Atsız'ın da Üniversite'deki asistanlığına son verilmiştir.

Farklı yerlerde öğretmenlik yapan Atsız, Haydarpaşa Lisesi'ndeki öğretmenliğinden de muvakkat kaydıyla alınıp Süleymaniye Kütüphanesi'nde görevlendirilmiştir. Atsız'ın en uzun süre görev yaptığı yer de Süleymaniye Kütüphanesidir. Orkun Mecmuası iki kere olmak üzere çıkarttığı dergiler kapatılmış, çalıştığı kurumlardan muhtelif gerekçelerle uzaklaştırılmış olan

Atsız'ın hayatı inandığı dava uğruna çekincesiz, yılmadan mücadele etmesi açısından örnek olacak bir niteliktedir. Çünkü O geçmişini duygusal bir özlemle yad etmez, Türk milletinin sahip olduğu ve karşılaştığı diğer milletlerden etkilenmelerle yıpranan erdemli karakterini, özüne dönerek onarmasını kendisine dert edinmiştir. Geçmiş O'nun için bir kaçış yeri değil, yeniden diriliş için bir güç alma, yapılanma kaynağıdır. Yolların Sonu şiiri O'nun yapayalnız da kal-sa davasına sonuna kadar sahip çıkıp direnme kararlılığını çok güzel ifade eder. Hayatı da bu kararlılığın yaşanmışlığının güzel bir örneğidir:

Bugün yollanıyorken bir gurbete yeniden
Belki bir kişi bile gelmeyecektir bizle
Bir kemiğin ardından saatlerce yol giden
İtler bile gülecek kimsesizliğimize
...

Ey doğunun alnını serinleten rüzgârı
Ey karanlıkta bana arkadaşlık eden ay!
Arzularım bir oktur aşar ulu dağları
Düştüğü yer uzakta "DİLEK" adlı bir saray
Evet!.. Ne kadar susturulmaya çalışılmış ne
kadar etkisizleştirilmeye çalışılmışsa sesi o
kadar gürleşmiş, zamana ve mekâna yayılmıştır. Yolların Sonu adlı kitapta topladığı şiirleri ile, ilk gençlik çağlarında okuru yakaladığı Deli Kurt adlı romanı, Türk Tarihinin uzmanlık alanı olan Göktürkler dönemini anlattığı Bozkurtların Ölümü ve Bozkurtların dirilişi adlı romanları ile, Ruh Adam adlı romanı ile görüşlerini, duygularını yansıttığı ve benimsettiği çok önemli bir okur kitlesi kazanmış, onları kendisine yandaş, gönüldeş eylemiştir. Doğru bir hedefe, kararlı yönelişleri olan her şahıs O'nu örnek alarak, ondan ibret alarak sonunda istediği hedefe mutlaka erişeceğine inanmalıdır. Her türlü engele, etkisizleştirme çabasına rağmen ulaştığı sonuç "kader gayrete aşiktir" sözü-

nün somut bir delilidir. Hayranlık uyandıran direnişi, çabasından ilhamla O'nun için dilimden şu dizeler döküldü
Türklük için gayretle, dörtlüğe koştu Atsız
Milli ruh aşıladı, coşturdu, coşturdu Atsız
Mankurt gibi yad yaban uğruna çalışmadı
Özüne hizmet etti. Yüceydi, hoştu Atsız...
"Tarihte ve bugün milletlerin kendilerini sembolize ettikleri varlıklar olmuştur. Dini-mizin ilk emri ve peygamberimize Allah'ın ilk hitabı olan "İkra" "oku" yalnızca kitap okumak, hele de anlamadan okumak değildir. Okumak, Tanrı tarafından yaratılan her şeyi görüp anlamaktır. "İkra" Oku hitabından önce de evreni okuyarak, yarattığı düzende Tanrı'yı gören Türk milleti, kendisi için karakterine en uygun sembol olarak Bozkurt'u benimsemiştir." Bozkurtlar atalarına bağlı, girdikleri diğer kurt sürülerinde lider vasfını üstlenen, yiyeceği kadarını avlayan, leş yemeyen, yaşamını tek eşle sürdüren, sürü halinde yaşayıp lider önderliğinde hareket eden ve lidere itaatkâr, teşkilatlı bir şekilde yaşayan asil hayvanlardır. Ekip çalışması yaparlar. Özgürlüklerine düşkünlüdürler ve evcilleştirilemezler. Orta Asya bozkırlarının bu özgür hayvanları yakalandıkları zaman gırtlaklarında bulunan öd kesesini parçalayarak kendi ölümlerini gerçekleştirirler. Ölürler ama esir olmazlar. Bir yavru kurdun annesi ve babası ölse topluluğun diğer üyeleri onu himaye ederek büyütür, kendi haline terk etmezler. Bozkurtların yaşantıları ve temsil ettikleri değerler açısından Türk milleti ile örtüşen pek çok özellikleri vardır. Atsız'ın romanlarını okurken bu özelliklere biz de tanık oluruz. Atsız'ın kitleleri yakaladığı önemli eserlerinden olan Bozkurtların Ölümü adlı romanı önce Türkiye Yayınevi'nin çıkardığı Ateş adlı bir çocuk dergisinde yayınlanmaya başlamıştır. 1944'te Turancılık davasından yargılanarak hapse giren Atsız 1945'te tahliye edildikten sonra daha önce dergide üçte biri tefrika edilen romanını yazmaya devam etmiş 1946 yılında tamamlayarak yine Türkiye Yayınevi'nden bastırmıştır. İlk bir çocuk dergisinde okurla buluşan bu roman daha sonra Ötügen Neşriyat tarafından çizgi roman olarak da yayınlanmış ve okur üzerinde hakikaten etkili olmuştur. Aynı zamanda bir tarihçi olan ve Göktürkler dönemine çok iyi vakıf olan Nihal Atsız'ın

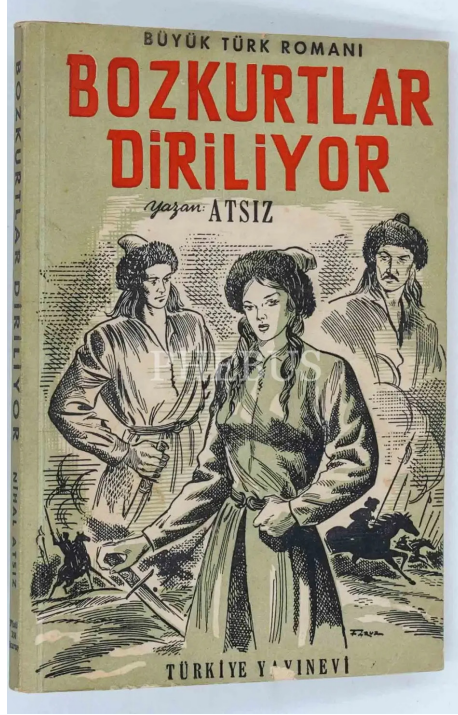
Göktürklerin yıkılış sürecini işlediği bu romanı bize yalnızca tarihi olaylar açısından değil Türk milletinin sosyal ve kültürel yapısı açısından da bilgi sunar. Kazanılan savaşlar ve boyların birleşmesiyle güç kazanan Göktürk Kağanlığı, Tang Hanedanlığı'dan İçing Khatun ile Çuluk Kağan'ın evlenmesi ve Katun'un Kağan'ı zehirleyerek öldürmesinden sonra Kara Kağan ile de evlenip kardeşi Şen-king'i de yanına getirmesi ile yükselen Göktürk Kağanlığı'nda çoğalan fitnelerle ve kargaşa ile çöküş dönemi başlar. Çinlilerden esir bir grubun da orada oluşu, casuslukla birlikte doğan kayıplar ve ahlaki çöküşü de beraberinde getirir. Romanda Türk kadınları asil, ciddi, ahlaklı yurt yuva, ev ocak yapılandırıcı kadınlardır. Türk Kızı şiirinde de çok net gördüğümüz gibi Atsız Türk kadını onurlu, asil bir kimlikle tanımlar. Çinli kadınlar ise aynı vasıflara sahip değildir ve Türk erkeklerini cilvelerle kandırarak hem casusluğa hem de ahlaki bozulmaya zemin hazırlarlar. Oysa Türk milletinin iffetli kadınları, çok sağlam bir aile yapısı vardır. Zina suçu işeyenler yüz değnek vurularak, evli kadını taciz eden ise öldürülerek cezalandırılır. Kul hakkı konusunda da çok dikkatli bir töresi vardır Türklerin. Kılıç hakkıyla kazandığı, kendi avladığı kendisine aittir. İkrâm

etmemişse kimsenin malına el sürülmez. Yalan söylemek öyle kötü bir günah olarak görülür ki etkisinin daha sonraki nesillerin hayatlarına da yansıdığına inanılır. Aynı zamanda bir tarihçi olan Atsız'ın bize sunduğu verilerden anlıyoruz ki Türklerde İSLaM yani insanın SeLaMet üzere yaşamasını sağlayan bir düzen, töre zaten mevcuttur. Din yaşama biçimleri bozulan ve bir düzeltme gereği hasıl olan çürümüş toplumlara gelir. Türkler insanı güzel bir fitrat üzere yaratan Allah'ın yaratış özelliklerine sadık kalmış ancak bozuk kavimlerle etkileştikçe bozulmalar görülmüştür. O devir için Çinlileri buna örnek verebiliriz.

Romanda Türk milletinin ataya, büyüğe, aksakal da denen tecrübeli, hikmet sahibi kişilere yönelimle de sağladıkları ve pekiştirdikleri hiyerarşik yapıya ve askeri disipline de şahit oluruz. Yetkin, Bilge kişilere danışılarak, onay alınarak hareket edilir. Ulu sözü dinlemeyen uluya kalır sözü bu yapılanmanın deyimleşmiş halidir. Kam fiğürüne örnek ileri görüşlü bir kişi olarak romanda Kırac Ata karşımıza çıkar romanda. Çuçu ve Kara Ozan ise sözü sohbeti dinlenen, manzum vak'a ve öğreti aktarımları ile toplumda saygın bir yeri olan ozan tiplmesine birer örnekler.

Roman Çin'e esir düşen Çuluk Kağan'ın oğlu Kür Şad ve kırk çerisinin Çin Sarayını basmaları ve kanlarının son damlasına kadar savaşarak can vermeleri (şehit, onurlu insanlar oldukları için uçmağa varmaları) ile sonuçlanır. Bu kahramanlar esir olarak uzun süre yaşayamazlar. Bozkurt'u kendisine sembol olarak seçen Türk'e yakışır bir ölümle uçmağa varırlar. Türklerde ölümle cennete, Tanrı katına varışı, bir yükselişi ifade için uçmağa varmak deyimini kullanılır. Önemli bir okur kitlesince sevilerek okunan bu romanın ardından Nihal Atsız Bozkurtlar Diriliyor'u yazmağa başlar ve 1949 yılında tamamlar. Bu romanın yazılması da çok önemli ve isabetli olmuştur. Orhun Abideleri ile ebedileşen bir devletin yıkılışı okurların hafızasında yer etmesinden her çöküşün bir çıkışının, yükselişinin olacağı mesajını vermek insanlarda gayretin yeniden yükselişler doğuracağına dair bir umut yeşermesine vesile olur.

Çin sarayı baskını sırasında ölen kırk çerinin arasında Kür Şad da vardır. Kür Şad'ın kızı

da öldürülür ancak Konçuy'u yani eşi oğlunu da alarak kayıplara karışır. Küçük yaştaki oğlundan gerçek kimliklerini gizleyerek de büyütür O'nu. Yani Urungu'yu... Urungu anasına verdiği sözden dolayı sırtını herkesten saklar. Sergilediği tavır, gösterdiği kahramanlıklarla Kür-Şad ihtilalinden kırk yıl sonra Kutluk Şad önderliğinde Göktürklerin yeniden dirilişine büyük katkılar sağlar. Kutluk Şad, Tonyukuk, Boyla Bağa Tarkan ile de birlikte Ötüken'de Türk Devleti'ni yeniden kurar ve İltiş Kağan adını alır. Yeni kurulan Çin, Kıtay ve yeniden toparlanıp güçlenen Dokuz Oğuzlarla savaşarak zaferler kazanır. Roman bize bir kişi bile kalsa, bir Türkün örgütlenerek devlet yaplanması oluşturacağı mesajını telkin eder.

Türkçü-Turancı bir yazar olan Nihal Atsız'ın Bozkurtların Ölümü ve Bozkurtların Dirilişi adlı romanları dilde, düşüncede getirdiği yeniliklerle de önemlidir. Göktürkler dönemini anlatırken o dönemde yaşayan kişileri, tipleri, onların isimlerini de okurla buluşturur. Bu romanların sevilerek okunup, romandaki tiplerin okur tarafından takdir edilip benimsenmesi doğan çocukların isimlendirilmesinde de etkili olur. Öztürkçe isimlerin sayısı artmağa başlar. Ayrıca Göktürkler döneminde kullanılan çaşıt, çamçak, börü gibi kelimeleri de bu romanları

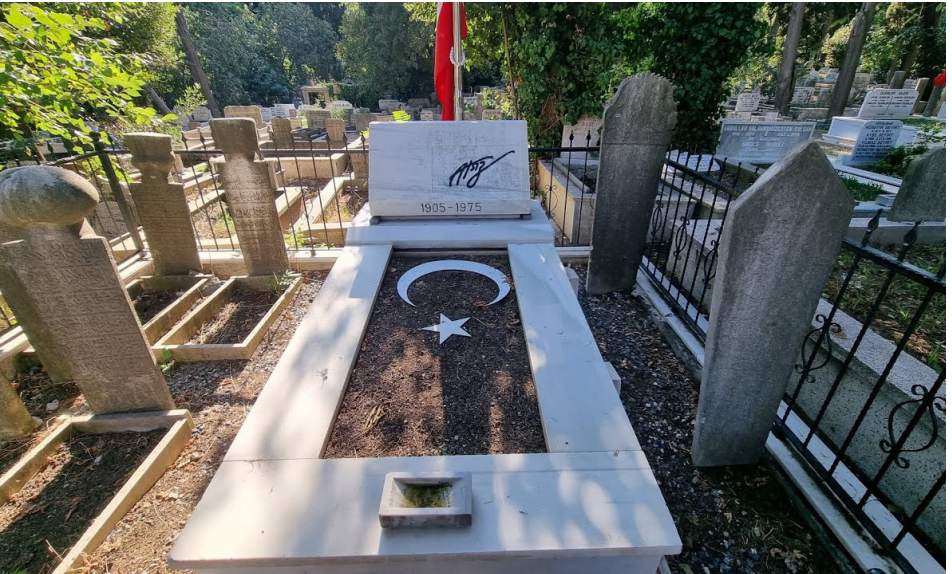

ile diriltip yeniden dilimizde var olmalarını sağlar. Türk Kızı şiirinde de çok onurlu bir kimlik olarak takdim ettiği Türk kadını Almula, Ay Hanım gibi karakterlerle canlı bir biçimde bize takdim etmiş, Araplaşmanın getirdiği süreçte yıpratılan kadın kimliğini yeniden ihya etmeğe çabalamıştır.

Romanlarda Türkün insan kimliğini sağlıklı, verimli bir şekilde dimdik ayakta tutan bir düzen olan Türkün töresi, göçebe yaşam biçimi, ordu millet vasfını taşıyan Türkün savaş serüvenleri Atsız'ın araştırmalarının da sonucu olarak realiteye uygun bir şekilde okura sunulur.

Türklerin tarihi incelendiğinde düzenlerinin tam yıkıldı, bozuldu, sonu geldi denildiği sırada yeniden bir diriliş, yükseliş yaşadıkla-

nı çok görmüştür. Necip Asım Yazıksız'ın Türk Tarihi adlı eserini bugünkü alfabemize aktarıp dilini sadeleştirerek yayına hazırlarken bu eserde de çokça şahit olduğum bir gerçektir bu durum. Bozkurtların Ölümü ve Bozkurtların Dirilişi, ikisi birbirini bu anlamda da bütünleyen eserler olarak okurun, özellikle okumasını önerdiğimiz gençlerimizin hafızalarına, şuur altlarına önemli mesajlar nakşedecektir. Türk tarihinin bu gerçeğinden hareketle yazımı Üsküplü şair Yahya Kemal Beyatlı'nın Kaybolan şiirine nazire olarak yazdığım şiirimin son dördlüğü ile noktalıyorum. Her kışın ardı bahar, gecenin sabah ardı, Dünya döneli beri her gece tan ağardı... Bir Hacer, bir İsmail bir Mekke davet eder. Ne gece baki kalır ne şehre çöken keder...

TÜRK KIZI

Pınar başına geldi
Bir elinde güğümü;
Çattı yay kaşlarını
Görünce güldüğümü,
Bağlamıştı gönlümü
Saçlarının düğümü.
Bilmiyordum bu örgü
Acaba bir büyü mü?

Sordum: Nerededir yerin?
Nedir senin değerini?
Yedi kral vurulmuş,
Ne bu ceylan gözlerin?
Hangisine varırsın

Bu yedi ünlü erin?
Şöyle dedi bakarak
Göklere derin derin:

Kralların taçları
Beni bağlar büyü mü?
Orduları açamaz
Gönlümdeki düğümü.
Saraylarda süremem
Dağlarda sürdüğümü.
Bin cihana değişmem
Şu öksüz Türk'lüğümü...

HÜSEYİN NİHAL ATSIZ

MESNEVİ'NİN
GÖLGESİNDE

AHMET SEVGİ

صبرمه باشب منور داردش
صبر كل باخار اذفرداردش

Ayin geceye sabretmesi, onu apaydın bir hale kor.
Gülün dikene sabrı, onu güzel kokulu bir hale getirir.
(Hz. Mevlânâ)

SABIR

Ay, sabırla geceyi bekler, karanlığı aydınlatmak için,
Gül, dikene katlanır, güzelliğine güzellik katmak için.
(Ahmet Sevgi)

